

Vam cantar(ALDC, IX, 2074. *Vam cantar* [Passat I. 4])

(Previ a aquest comentari cal llegir el que diem sobre el paradigma del passat [pretèrit perfet] al mapa 1401.)

I. El passat simple *cantàrem* (var. *qu[e]ntàrem* 76), propi del val. central, a més de Tàrbena (182) i Guardamar (190), i del mall. i eiv. (amb convivència amb *vàrem/varen cantar*), és resultat de l'alteració de l'anterior *cantam* (< CANTAMUS), per analogia amb *cantaren*; amb altres verbs: *lletxirem* 169, *llixquérem* 163, 166, format sobre el passat fort llig. *Canteren* 7 és pres de l'oc.

II. La forma perifràstica ajunta a l'infinitiu *cantar* (< CANTARE) la primera persona del plural de *VADEO, *vam*, analògica de *vaig, vas, va*, com a auxiliar (i no *anam, anem* < *ANDAMUS), i va donar *vam cantar* (com *vam lletxir* 132, *vam vendre* 132, *vam putxar* 149), que ha sofert els següents canvis: *va[ŋ] cantar*, per assimilació de *-m* a la velar següent, habitual en men., ross. i punts ribagorçanopallaresos; *vem cantar*, per canvi de *vam > vem* degut a l'atracció de la desinència de verbs de la classe II (*batem, venem*) transmesa als de la classe I (*cantem < cantam*) (var. *ve[ŋ] cantar* 94, per assimilació a la velar); *vàrem cantar* (com *vàrem venir* 80), analogia amb *cantàrem* (← *cantaren*), al costat de les var. *vare[ŋ] cantar*, per assimilació a la velar, i *vàem cantar*, per eliminació de la bategant afavorida per l'atonicitat de l'auxiliar.

Notem el canvi en l'infinitiu en *vam vinguir* 149.

III. Com a fet puntual, notem l'ús en alg. del pretèrit perfet compost com a equivalent del passat simple o del perifràstic, per probable interferència amb l'it.: *havem cantat* 85 (< HABEMUS), reduït a *hem* en altres dialectes. A la resta del territori s'usa el pretèrit perfet compost amb el seu valor sintàctic tradicional, amb l'auxiliar *haver* o *ésser*: *hem cantat* 7, *hem arribat* 80, 82, *hem dit* 118, *hem dut* 146; *sem cantat* 4, 8, 11 ('som').

Des d'una perspectiva geogràfica, notem que en mall. i eiv. conviuen *vàrem (varen) cantar* amb *cantàrem*, amb major freqüència d'ús del primer; que *cantàrem* és gairebé exclusiu del val. apitxat; que la forma tradicional *vam cantar* coneix una gran extensió, especialment en cat. occ.; que la forma innovada *vàrem cantar* ocupa una gran part del cat. central, el mall. i l'eiv., i que la forma reduïda *vàem cantar* és pròpia d'una part del val.

Són formes normatives *cantàrem* (model *portàrem*), des del DOrt, 1917; *vam cantar, vàrem cantar* (model *vam* o *vàrem portar*), des de Fabra, 1918 (pàg. 96-97), acollides per la GIEC (pàg. 276); segons la PEOLC *Morfologia* (pàg. 26) és admissible en l'àmbit general la forma auxiliar *vàrem*, mentre que considera no recomanable la forma *vem*.

